

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2012, Volume: 7, Number: 1, Article Number: 1C0509

NWSA-EDUCATION SCIENCES

Received: November 2011

Accepted: January 2012

Series : 1C

ISSN : 1308-7274

© 2010 www.newwsa.com

Çiğdem Berber Çelik

Hatice Odacı

Karadeniz Technical University

ccelik@ktu.edu.tr

Trabzon -Turkey

**KENDİLİK ALGISI VE BENLİK SAYGISININ PROBLEMLİ İNTERNET KULLANIMI
ÜZERİNDEKİ YORDAYICI ROLÜ**

ÖZET

Bu çalışmada problemlı internet kullanımı ile benlik saygısı ve kendilik algısı arasındaki ilişki incelenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi'nin çeşitli bölümlerinde öğrenim görmekte olan 556 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplamak için "Problemlı İnternet Kullanım Ölçeği", "Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği" ve "Sosyal Karşılaştırma Ölçeği" kullanılmıştır. Analiz sonuçları, problemlı internet kullanımı ile kendilik algısı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu fakat problemlı internet kullanımı ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ortaya koymuştur. Bağımsız-t testi sonucunda; erkek öğrencilerin problemlı internet kullanım düzeyleri kız öğrencilerden anlamlı ölçüde yüksek bulunurken tek yönlü varyans analizi sonuçları ise problemlı internet kullanımının bilgisayar kullanım amacına göre farklılaştığını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Problemlı İnternet Kullanımı, Benlik Saygısı, Kendilik Algısı, Cinsiyet, Bilgisayar Kullanım Amacı

**THE PREDICTIVE ROLE OF SELF-ESTEEM AND SELF-PERCEPTION ON PROBLEMATIC
INTERNET USE**

ABSTRACT

In this study, the relationship between problematic internet use and self-esteem, self-perception were studied to investigate. The research group of the study composed of 556 students attending at the different department of Fatih Education Faculty at the Karadeniz Technical University Data collection instruments were The Problematic Internet Use Scale, Rosenberg Self-Esteem Scale and Social Comparison Scale. The results of analyze showed that problematic internet use have a significant relationship in negative with self-perception but problematic internet use don't have a significant relationship with self-esteem. While male students' level of problematic internet use was significantly higher than female students with t-test, the results of the one-way analysis of variance showed that problematic Internet use differed according to the intended use of the computer.

Keywords: Problematic Internet Use, Self-Esteem, Self-Perception, Gender, Purpose of Using Computer

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Son yıllarda internet kullanımı üniversitelerde, toplumumuzda ve dünyada önemli ölçüde artış göstermiştir (Chou, Condron ve Belland, 2005). Bireylerin bir kısmı sadece ihtiyaçları doğrultusunda internet kullanımını sınırlarken bir kısım kullanıcının bu sınırlamayı yapamadığı, bu aşırı kullanım nedeniyle akademik yaşantısında, iş, ve sosyal çevresinde bazı sorunlarla karşılaştıkları görülmektedir (Gönül, 2002). İnternet kullanımının kontrol altına alınamaması beraberinde problemlerle internet kullanımı kavramını ortaya çıkarmaktadır. Problemlerle internet kullanımı; genel olarak internetin aşırı kullanılması isteğinin önüne geçilememesi, internete bağlı olmadan geçirilen zamanın önemini yitirmesi, yoksun kalındığında aşırı sinirlilik hali ve saldırganlık olması ve kişinin iş, sosyal ve ailevi hayatının giderek bozulması olarak tanımlanmaktadır (Arısoy, 2009).

İnternetin sunduğu kolaylıklar yanında çok sık kullanımından kaynaklanan birçok problemi de beraberinde getirmektedir. Başlıca yararlarından biri erken sosyal etkileşimlerde iletişim kuran kişilere güvenli bir ortam oluşturarak sosyal kaygılardan uzak, rahat bir iletişim fırsatı sağlamaktır (Bremer ve Rauch, 1998). Fakat iletişim ihtiyacının sürekli olarak internet aracılığıyla doyurulmaya çalışılması da toplumsal iletişimin azalmasına ve sosyal sapsmalara neden olabilmektedir (Rehm, 2003).

Problemlerle internet kullanımı farklı kültürlerde de ortaya çıkmasına rağmen (Cao ve Su, 2007) en fazla risk altında bulunan grubun ergenler ve üniversite öğrencileri olduğu belirtilmiştir (Chou, Condron ve Belland, 2005; Kandell, 1998; Mossbarger, 2008; Scherer, 1997). Üniversite öğrencilerinin interneti bağımlılık haline getirmesinin birçok nedeni vardır. Başlayan öğrencilik hayatı ile birlikte üniversite öğrencileri birçok zorluklarla (bağımsızlık kazanma, bir kariyer yolunda ilerleme, akran ile uyum sağlama gibi) karşı karşıya kalabilmektedirler. Bu faktörlere uyum sağlamakta yada baş etmekte güçlük yaşayan öğrencilerde depresyon, stres gibi psikolojik sorunlar ortaya çıkabilmekte ve bu sorunlardan kaçışı da internette arayabilmektedirler (Kandell, 1998). Üniversite öğrencilerinin yaşamlarında diğer önemli bir durum ise romantik ilişkilerdir. Utangaç ve öz güveni düşük öğrenciler gerçek hayatta romantik ilişkilere girmekten kaçınabilmekte ve ilişki kurmak için internette sohbet odaları ve elektronik posta yolunu tercih edebilmektedirler. Böylece karşı cinse sadece iyi yönlerini göstererek kendilerini daha rahat hissedebilmektedirler (Joinson, 2001).

Bağımlılığı arttırıcı önemli bir faktörde internete kolay erişimdir. Bazı üniversitelerde bulunan yirmi dört saat açık bilgisayar laboratuvarları öğrencilerin internete bedava ve kolay erişimini sağlamaktadır. İnternetin çekiciliğine kapılan öğrenciler zamanlarının büyük bir bölümünü internette geçirerek birçok ihtiyaçlarını ihmal edebilmektedirler (Niemz, Griffiths ve Banyard, 2005).

Kişinin kendini nasıl gördüğü ve nasıl algıladığı da internet bağımlılığını arttırıcı etkenler arasında yer alabilir. Olumlu kendilik algısına sahip bireyler karşılaştıkları koşullarla sağlıklı bir şekilde baş edebilirlerken olumsuz kendilik algısına sahip kişilerin kendiliklerine yönelik net bir bakışlarının olmadığı ve kendilik değerlerini yükseltmede zorluk yaşadıkları görülmektedir (Josephs, Bosson ve Jacobs, 2003). Bu bağlamda kendini olumsuz algılayan kişiler bir kaçış olarak interneti alışkanlık haline getirebilirler ve bu ortamda kendilik değerlerini yükseltmeyi düşünebilirler.

Aynı şekilde benlik saygısının düşük olması bireyin iç dünyasında boşluk duygusu yaratmakta, toplumsal yaşamda çeşitli uyum bozukluklarına neden olmakta ve giderek bireyin psikolojik sağlığı bozulmaktadır. Ayrıca, benlik saygısı düşük olan bireylerin, özgüven düzeyleri düşük olup duygularını açıklamakta da zorlanmaktadır (Gazda, 1982). Buradan hareketle benlik saygıları düşük bireyler kendilerini daha rahat hissedecekleri sanal ortamları tercih edebilmekte ve interneti bağımlılık haline getirebilmektedirler.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Yapılan çalışmalara bakıldığında problemlili internet kullanımının depresyon (Young ve Rodgers, 1998), yalnızlık (Morahan-Martin ve Schumacher, 2000), içe ve dışa dönüklük (Koch ve Paratarelli, 2004), düşük özgüven (Armstrong, Philip ve Sailing, 2000) gibi değişkenlerle ilişkili olduğu belirlenmiştir. Yurt içi ve yurt dışında konuyla ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında bunların daha çok problemlili internet kullanımı ile bazı değişkenler arasındaki ilişkileri tespit etmeye yönelik olduğu görülmektedir. Ancak özellikle ülkemizde, problemlili internet kullanımının nedenlerinin ortaya konmaya çalışıldığı araştırmaların sınırlı sayıda olduğu gözlenmektedir. Bu nedenle bu araştırmada kendilik algısı ve benlik saygısının problemlili internet kullanımını yordamadaki rollerini belirlemek amaçlanmıştır.

3. YÖNTEM (METHOD)

3.1. Çalışma Grubu (Study Group)

Araştırmanın çalışma grubunu Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesinin çeşitli bölümlerinde (İlköğretim, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi, Türkçe Eğitimi, Eğitim Bilimleri, Özel Eğitim ve Güzel Sanatlar Eğitimi) öğrenim gören 556 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcıların 233 (%58.1)'ü kız ve 233 (%41.9)'ü erkektir. Ayrıca öğrencilerin yaşları 17 ile 24 arasında olup yaş ortalaması 20.25'tir (Ss: 1.55).

3.2. Veri Toplama Araçları (Research Data Instruments)

3.2.1. Problemlili İnternet Kullanımı Ölçeği

(Problematic Internet Use Scale, PIUS)

Üniversite öğrencilerinin problemlili internet kullanım düzeylerini ölçmek üzere Ceyhan, Ceyhan ve Gürcan (2007) tarafından geliştirilen ölçek, internet kullanımının normalden patolojiye uzanan genişlikte yoğunluğunun bir süreklilik gösterdiği sayılısından hareketle bireyin kendini ifade etmesine dayalı bir boyutsal ölçek olarak geliştirilmiştir. Ölçek, 33 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar 33 ile 165 arasında değişebilecek olup, ölçekten alınabilecek puanların yüksekliği bireylerin internet kullanımlarının sağlıksızlaştığına, onların yaşamlarını olumsuz bir biçimde etkilediğine ve internet bağımlılığı gibi bir patolojiye eğilim oluşturabileceğine işaret etmektedir. Ölçeğin faktör analizi sonuçları, ölçeğin "internetin olumsuz sonuçları", "sosyal fayda/sosyal rahatlık" ve "aşırı kullanım" gibi üç alt faktörden oluştuğunu ortaya koymuştur. Bu üç faktör birlikte toplam varyansın %48.96' sını açıklamaktadır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı ise (α) .94 olarak bulunmuştur. Bu araştırma kapsamındaki çalışma grubundan toplanılan verilere ilişkin ölçeğin iç tutarlılık katsayısı ise (α) .93, ölçeği oluşturan üç faktörün iç tutarlılık katsayısı ise sırasıyla .93, .84 ve .73 olarak bulunmuştur.

3.2.2. Sosyal Karşılaştırma Ölçeği (Social Comparison Scale, SCS)

Ölçek, kişinin başkaları ile kıyaslandığında kendini çeşitli boyutlarda nasıl gördüğüne ilişkin algılarını belirlemeye yönelik bir kendini değerlendirme ölçeğidir. Gilbert, Allan ve Trent (1991) tarafından geliştirilen ölçek iki kutuplu 5 özellikten oluşmaktadır. Türkçe formu Şahin ve Şahin (1992) tarafından geliştirilmiş ve başarılı-başarısız özelliği eklenerek 6 maddelik bir form elde edilmiştir. Geliştirilen bu ölçek bir çalışmada kullanılmış ve depresif belirtileri yüksek ve düşük olan grupları başarılı bir şekilde ayırt edebildiği görülmüştür. Daha sonra boyut sayısı arttırılarak şu anda kullanılan 18 maddelik form elde edilmiştir. 6'lı Likert tarzında puanlanan bir ölçektir. Yüksek puanlar olumlu benlik şemasına, düşük puanlar ise olumsuz benlik şemasına işaret etmektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa değeri .89 olarak bulunmuştur (Savaşır ve Şahin, 1997).

3.2.3. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (Rosenberg Self-Esteem Scale, RSS)

Rosenberg (1965) tarafından geliştirilen ölçek, bireylerin benlik saygısı düzeylerini belirlemek amacıyla kullanılmaktadır. Çoktan seçmeli 12 alt kategoriden oluşan ölçekte 63 madde yer almaktadır. Bu çalışmada 10 maddeden oluşan Benlik Saygısı alt kategorisi kullanılmıştır. Çuhadaroğlu (1986) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları sonucunda geçerlik katsayısı .71 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin test-tekrar test güvenirlik katsayısının .75 olduğu rapor edilmektedir (Öner, 1996).

3.2.4. Kişisel Bilgi Formu (Personal Information Sheet, PIS)

Araştırmacılar tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu'nda cinsiyet, yaş, öğrenim görülen bölüm ve internet kullanım amacı gibi bazı demografik bilgiler yer almaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Tüm ölçekler ilgili bölüm başkanlıklarından izin alınarak gönüllük esasına göre öğrencilere sınıf ortamında uygulanmıştır. Uygulamalardan önce araştırmanın amacı ve ölçme araçlarının ne şekilde cevaplanacağı konusunda gerekli açıklamalar yapılmıştır. Elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve SPSS 16.00 programı kullanılarak çözümlenmiştir. Verilerin analizinde Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı, çoklu doğrusal regresyon analizi, bağımsız t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

4. BULGULAR (FINDINGS)

Tablo 1. değişkenler arasındaki ilişkiler
(Table 1. Relationships between variables)

Değişkenler	1	2	3
1.Problemlili İnternet Kullanımı	1.00		
2.Benlik Saygısı	.07	1.00	
3.Kendilik Algısı	-.15**	.09*	1.00
Ortalama	61.31	2.21	80.05
Standart sapma	24.41	.55	15.08

* $p < .05$

** $p < .01$

Tablo 1'de görüldüğü gibi problemlili internet kullanımı ile kendilik algısı arasında negatif yönde anlamlı ($r = -.15, p < .01$) bir ilişki bulunurken problemlili internet kullanımı ile benlik saygısı arasında ise anlamlı ($r = .07, p > .01$) bir ilişki bulunmamaktadır. Yani problemlili internet kullanımı arttıkça kendilik algısı olumsuz yönde gelişmektedir.

Tablo 2. Problemlili internet kullanımının yordanmasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları
(Table 2. The results of multiple linear regression analysis about predicting problematic internet use)

Değişkenler	B	β	t	p	R	R ²	ΔR^2	F
Sabit	57.24	-	8.01	,000	.27	.08	.07	15.18
Cinsiyet	10.58	.21	5.22	,000				
Kendilik Algısı	-.26	.10	2.45	,015				
Benlik Saygısı	4.48	-.16	-3.91	,000				

Tablo 2'de görüldüğü gibi cinsiyet, kendilik algısı ve benlik saygısı problemlili internet kullanımı toplam varyansının %8'ini açıklamaktadır ($F_{(4,551)} = 15.18, p < .05$). Cinsiyetin ($\beta = .21, p < .05$), kendilik algısının ($\beta = -.10, p < .05$) ve benlik saygısının ($\beta = -.16, p < .05$) modele özgün katkısı anlamlıdır.

Tablo 3. Problemlili internet kullanımının cinsiyete göre farklılıkları
(Table 3. Differences of problematic internet use based upon gender)

	n	x	Ss	t	p
Cinsiyet					
Kız	323	57.00	22.46	-5.01	.01
Erkek	233	67.30	25.75		

* $p < .05$

Problemlili internet kullanımı ile cinsiyet arasında yapılan bağımsız t-testi sonucunda gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu ve erkeklerin problemlili internet kullanımı puanlarının kızların problemlili internet kullanımı puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir ($t = -5.01, p < .05$).

Tablo 4. Problemlili internet kullanımının interneti kullanım amacına göre farklılıkları
(Table 4. Differences of problematic internet use based upon purpose of internet use)

	Kaynak	KT	Sd	KO	F	P
Problemlili İnternet kullanımı	Gruplar arası	21671.72	3	7223.91	12.90	.01
	Grup içi	309009.82	552	559.80		
	Toplam	330681.55	555			

KT Kareler Toplamı

Sd Serbestlik Derecesi

KO Kareler Ortalaması

Tek yönlü varyans analizi sonucunda; üniversite öğrencilerinin problemlili internet kullanımlarının interneti kullanım amaçlarına göre farklılaştığı ($F_{(3,552)} = 12.90$) görülmektedir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonucuna göre, interneti eğlence ve iletişim amaçlı kullanan öğrencilerin problemlili internet kullanım puanlarının interneti eğitim

amaçlı kullanan öğrencilerin puanlarından anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür.

5. TARTIŞMA VE YORUM (DISCUSSION AND COMMENTS)

Araştırma sonucunda problemlili internet kullanımı ile kendilik algısı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunurken benlik saygısı ile arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Yani üniversite öğrencilerinin problemlili internet kullanım düzeyleri arttıkça kendilik algıları olumsuzlaşmaktadır. Koch ve Pratarelli (2004) yaptıkları bir çalışmada içe dönük ve kendini olumsuz algılayan kişilerin isimsiz sosyal aktiviteler açısından interneti çok daha fazla kullandıklarını tespit etmişlerdir. Kişisel ve fiziksel özelliklerinden memnun olmayan, kendine güveni ve öz saygısı düşük bireylerin gerçek hayatta karşılayamadıkları sosyal ihtiyaçlarını sanal ortamlarda karşılayarak kendilerini bu şekilde rahatlatmayı seçtikleri düşünülebilir.

Araştırmada kendilik algısı, benlik saygısı ve cinsiyetin problemlili internet kullanımının birer yordayıcısı olduğu saptanmıştır. Literatürde bu bulguyu destekleyen çalışmalar mevcuttur (Niemz, Griffiths ve Banyard, 2005; Stieger ve Burger, 2010; Yang ve Tung, 2007). Armstrong, Phillips ve Saling (2000)'in yaptıkları bir çalışmada öz saygısı düşük olan ve gerçek yaşam sorunlarından kaçanların internette daha fazla zaman geçirdiklerini ve öz-saygının internet bağımlılığında belirleyici bir risk faktörü olduğunu belirtmişlerdir. Duygularını açıklamakta zorlanan, kendini olumsuz algılayan, benlik saygısı düşük bireylerin, internet ortamında sohbet odalarında vb. kendilerini daha rahat ifade edebilecekleri veya olmak istedikleri ama olamadıkları kişiler olarak gösterebilecekleri fırsatlar bulabilecekleri düşünüldüğünde bu kişilerin interneti bağımlılık haline getirmeleri muhtemeldir.

Diğer bir bulgu da problemlili internet kullanımının cinsiyete göre farklılaştığı, erkeklerin kızlara göre interneti daha problemlili kullandıkları görülmüştür. Literatürde bu bulguyu destekleyen (Anderson, 1998; Niemz, Griffiths ve Banyard, 2005; Scherer, 1997) ve desteklemeyen (Brenner, 1997; Young, 1996) çalışmalar mevcuttur. Erkeklerin kızlara göre internete ve bilgisayara ulaşımlarının daha kolay olması, internet kafelere daha rahat gidebilmeleri, bilgisayar oyunlarına daha fazla zaman ayırmaları gibi nedenlerden ötürü erkeklerde problemlili internet kullanımının daha fazla görülebileceği düşünülmektedir.

Son olarak problemlili internet kullanımının internet kullanım amacına göre farklılaştığı, interneti eğlence ve iletişim amaçlı kullanan öğrencilerin eğitim amaçlı kullananlara göre interneti daha bağımlı bir şekilde kullandıkları belirlenmiştir. Young (1996)'ın yaptığı bir çalışmada internet bağımlılarının %35'inin chat ve forumlar gibi iletişim amaçlı, %28'inin ise oyun siteleri gibi eğlence amaçlı interneti kullandıkları; bağımlı olmayanların ise interneti daha çok araştırma yapma ve mail gönderme amaçlı kullandıkları saptanmıştır. Yine benzer bir çalışmada sorunlu internet kullanımı olan öğrencilerin interneti bilgi edinme ya da araştırma amacından çok eğlence ve interaktif iletişim için kullandıkları, internette daha çok chat yaptıkları, oyun oynadıkları, müzik dinledikleri bulunmuştur (Özcan ve Buzlu, 2007). Bazı üniversitelerin buldukları ortam öğrencilerin eğlence ve sosyal etkileşim ihtiyaçlarını karşılamayabilir. Eğlence ve iletişim ihtiyacını karşılamak isteyen öğrencilerin ucuz ve kolay bir yol olarak internete yönelebilirler.

İhtiyaçlarını karşıladıkça haz duyan öğrencilerin interneti bağımlılık haline getirebilecekleri düşünülebilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND SUGGESTIONS)

Yapılan bu araştırmada benlik saygısının ve kendilik algısının problemli internet kullanımı davranışının oluşumunda önemli birer yordayıcı oldukları, erkeklerde problemli internet kullanımının daha yoğun olduğu, interneti eğlence ve iletişim için kullananlarda internet bağımlılığının daha fazla görüldüğü gibi sonuçlar elde edilmiştir. Bu sonuçlara dayalı olarak birtakım önerilerde bulunulabilir:

- İnternet kullanıcılarının yaş ortalaması her geçen gün düşmektedir. Bu da problemli internet kullanımının erken yaşlarda görülebileceğini akıllara getirmektedir. Bu nedenle problemli internet kullanımında risk gruplarının belirlenip önlenmesi için farklı yaş gruplarındaki öğrencilerle benzer çalışmalar yapılabilir.
- İnternettein sağlıklı ve yararlı kullanılabilmesine, gençleri gerçek sosyal ilişkilere yöneltmeye, benlik saygılarını ve öz güvenlerini yükseltmeye yönelik alternatif etkinlikleri içeren eğitim programları düzenlenerek gençler bilinçlendirilebilir.

NOT (NOTICE)

Bu çalışma, 22-24 Eylül 2011 tarihleri arasında Elazığ'da düzenlenen "(ICITS-2011) 5. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu"nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Anderson, K.J., (1998). Internet Use Among College Students: An Exploratory Study. www.rpi.edu/anderkj.research.html.
2. Arısoy, Ö., (2009). İnternet Bağımlılığı. L. Tamam (Ed.), Dürtü Kontrol Bozuklukları içinde. (s. 343-402). Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
3. Armstrong, L., Phillips, J.G., and Saling, L.L., (2000). Potential Determinants of Heavier Internet Usage. International Journal of Human-Computer Studies, Cilt:53, ss.537-550.
4. Bremer, J. and Rauch, P.K., (1998). Children and Computers: Risks and Benefits. Journal of American Academy of Child and Adolescent Psychiatry, Cilt:37, ss.559-560.
5. Brenner, V., (1997). Psychology of Computer Use. Parameters of Internet Use, Abuse and Addiction: The First 90 Days of the Internet Usage Survey. Psychological Reports, Cilt:80, ss.679-882.
6. Cao, F. and Su, L., (2007). Internet Addiction Among Chinese Adolescents: Prevalence and Psychological Features. Child: Care, Health and Development, Cilt:33, Sayı:3, ss.275-281.
7. Ceyhan, E., Ceyhan, A.A., and Gurcan, A., (2007). The Validity and Reliability of the Problematic Internet Usage Scale. Educational Sciences: Theory & Practice, Cilt:7, Sayı:1, ss.387-416.
8. Chou, C., Condon, L., and Belland, J.C., (2005). A Review of the Research on Internet Addiction. Educational Psychology Review, Cilt:17, Sayı:4, ss.363-388.
9. Çuhadaroğlu, F., (1986). Adölesanlarda Benlik Saygısı. Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
10. Gazda, G.M., (1982). Approaches to Group Psychotherapy and Group Counseling (4. Bs.). Illinois: C.C. Thomas Publisher.

11. Gilbert, P.S., Allan, S., and Trent, D., (1991). A Social Comparison Scale: Psychometric Properties and Relationship to Psychopathology. *Personality and Individual Differences*, Cilt:19, Sayı:3, ss.293-299.
12. Gönül, A.S., (2002). Patolojik İnternet Kullanımı. *Yeni Symposium*, Cilt:40, Sayı:3, ss.105-110.
13. Joinson, A., (2001). Self-Disclosure in Computer-Mediated Communication: The Role of Self-Awareness and Visual Anonymity. *European Journal of Social Psychology*, Cilt:31, ss.177-192.
14. Josephs, R.A., Bosson, J.K., and Jacobs, C.G., (2003). Self-Esteem Maintenance Processes: Why Low Self-Esteem May Be Resistant to Change. *Personality and Social Psychology Bulletin*, Cilt:29, ss.920-933.
15. Kandell, J.J., (1998). Internet Addiction on Campus: The Vulnerability of College Students. *Cyberpsychology & Behavior*, Cilt:1, ss.11-17.
16. Koch, W.H. and Pratarelli, M.E., (2004). Effects of Intro/Extraversion and Sex on Social Internet Use. *North American Journal of Psychology*, Cilt:6, Sayı:3, ss.371-382.
17. Morahan-Martina, J. and Schumacher, P., (2000). Incidence and Correlates of Pathological Internet Use Among College Students. *Computers in Human Behavior*, Cilt:16, ss.13-29.
18. Mossbarger, B., (2008). Is Internet Addiction Addressed in the Classroom? A Survey of Psychology Textbooks. *Computers in Human Behavior*, Cilt:24, ss.468-474.
19. Niemz, K., Griffiths, M., and Banyard, P., (2005). Prevalence of Pathological Internet Use Among University Students and Correlations with Self-Esteem, the General Questionnaire and Disinhibition. *Cyberpsychology & Behavior*, Cilt:8, Sayı:6, ss.562-570.
20. Öner, N., (1996). Türkiye’de Kullanılan Psikolojik Testler. Bir Başvuru Kaynağı. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
21. Özcan, N.K. and Buzlu, S., (2007). Internet Use And its Relation with the Psychosocial Situation For A Sample of University Students. *Cyberpsychology & Behavior*, Cilt:10, ss.767-772.
22. Rehm, L.M., (2003). The Internet and Critical Issues for Families. *Journal of Family Consumer Sciences Education*. Cilt:21 Sayı:2, ss.33-43.
23. Rosenberg, M., (1965). *Society and the Adolescent Self-Image*. New Jersey: Princeton University Press.
24. Scherer, K., (1997). College Life On-Line: Healthy and Unhealthy Internet Use. *Journal of College Student Development*, Cilt:38, ss.655-665.
25. Şahin, N.H. and Şahin, N., (1992). Adolescent Guilt, Shame and Depression in Relation to Sociotropy and Autonomy. *World Congress of Cognitive Therapy*. Haziran 17-21, Toronto, Canada.
26. Savaşır, I. ve Şahin, N.H., (1997). Bilişsel-Davranışçı Terapilerde Değerlendirme: Sık Kullanılan Ölçekler. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
27. Stieger, S. and Burger, C., (2010). Implicit And Explicit Self-Esteem in the Context of Internet Addiction. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, Cilt:13, Sayı:6, ss.681-688.
28. Yang, S.C. and Tung, C.J., (2007). Comparison of Internet Addicts and Non-Addicts in Taiwanese High School. *Computers in Human Behavior*, Cilt:23, ss.79-96.

29. Young, K.S., (1996). Internet Addiction: The Emergency of A New Clinical Disorder. *Cyberpsychology & Behavior*, Cilt:1, Sayı:3, ss.237-244.
30. Young, K. and Rodgers, C., (1998). The Relationship Between Depression and Internet Addiction. *Cyberpsychology & Behavior*, Cilt:1, Sayı:1, ss.25-28.